

hfk@hfk.no

Søknad om tilskudd fra Hordaland fylkeskommune til kulturbygg med regionale funksjoner
saksnr.: 2017/3764

Åsane kulturhus

1. Fakta om kulturhuset

Åsane kulturhus har lenge vært et høyt prioritert prosjekt i Bergen kommune. Kulturhuset er forankret i Bergen kommunes gjeldende kulturarenaplan og det er satt av midler til prosjektet i økonomiplanen f.o.m. 2017. I 2014 ble det tatt initiativ for å vurdere om kulturhusprosjektet kunne knyttes til Hordaland fylkeskommunes planer om ny Åsane videregående skole.

Etter påfølgende positive vedtak i Hordaland fylkeskommunes og Bergen kommunes styrende organer, senest i Bergen bystyre 26.04.17, ble det vedtatt at Bergen kommune skal gå inn i et samarbeid med HFK med tanke på en kommunal kulturhusdel i bygget.

Prosjektet har fått prosjektnavnet «Nye Åsane VGS og Kulturhus», og har et bruttoareal på ca. 26700 m² (BTA). Arealet er fordelt slik:

- Skoledel ca. 19650 m²
- Kulturdel inkl. bibliotek ca. 4050 m²
- Fellesareal/kantine mm ca. 1850 m²
- Tannklinikk ca. 500 m²
- Opplæringscenter for byggfag ca. 650 m²

Byggearbeidene ble startet opp i mai 2018 og planlagt ferdigstilling er medio 2020. Nærmere beskrivelse og tegninger av prosjektet følger av saksfremlegg til Fylkestinget som er vedlagt denne saken.

2. Behovsoppgave og innhold i kulturdelen

Areal til kulturhus er innarbeidet i forprosjektet og representanter fra Bergen kommune har vært med i alle faser av planleggingen. Det lokale kulturlivet, organisert gjennom Åsane Kulturråd, har vært en viktig stemme for det lokale kulturlivet, og har bidratt fullt ut i både samspillsfase og detaljering av kulturhuset. Det har vært gjennomført et omfattende arbeid med behovsoppgaver, romprogram m.m. først i regi av Åsane kulturråd i 2006 med tilskudd fra kommunen og utført av Kulturhusplan DA (vedlagt). I 2015 ble konseptet oppdatert i kommunal regi og levert av Cubus Arkitekter, og dette materialet ble så grunnlaget for kulturdelen i det felles rom og funksjonsprogrammet for «Nye Åsane VGS og Kulturhus», utarbeidet av Multiconsult (vedlagt).

På grunnlag av felles rom og funksjonsprogram ble det inngått en intensjonsavtale med Hordaland fylkeskommune som i 2016 gjennomførte en tilbudskonkurranse om en totalentreprise etter samspillmodell for både design/ arkitektur og oppføring av bygget. Arkitekt er hlm arkitekter i samarbeid med B&B arkitekter, begge Bergen, for kulturdelen.

Alle kulturlokalene er plassert samlet i byggets østre del (se vedlagte tegninger), hovedsakelig i 1. og andre etasje. Disse omfatter:

- Biblioteket, som blir det første alle besøkende møter
- Kultursal med 482 sitteplasser. Kultursalen går over 3 etasjer med hovedinngang fra vestibylen.
- Multisal med 130 sitteplasser i rulleamfi
- Bakscene, med garderober, lagerplass og ventearealer
- Utstillingslokale
- Klubbrom
- Kunst- og håndverksrom
- Audiovisuelt verksted
- Dansesal, med garderober
- Lydstudio ved stort musikkrom/øvingsrom
- 4 mindre musikkrom/øvingsrom
- Lagerrom
- Administrasjonslokaler for Arna og Åsane kulturkontor, kulturskoleansatte, samt biblioteket.

Bergen offentlige bibliotek sin filial i Åsane inngår i kulturhusprosjektet og skal etter samarbeidsavtale med Fylkesbiblioteket drifte skolebibliotek-funksjonen i den nye videregående skolen.

Bergen kulturskole skal i tråd med sin nye handlingsplan «Rom og retning 2018-22» i enda større grad samarbeide med det frivillige kulturlivet, og sitat: «fra ungdomsskolealder blir det viktig at elevene gis mulighet for å møtes i større miljø. For denne aldersgruppen vil nye lokale kulturhus så vel som lokaler i sentrum være viktige samlingspunkt for øving og formidling. Ved å legge til rette for sambruk av personell, lokaler og utstyr blir det mulig å nå kvalitetsmålene i både plan for kulturskolen og amatørkulturplanen.»

Det vil være naturlig å legge aktiviteter fra både kulturskolen og «Team for aktivitet og deltakelse» (Enhet for Kulturformidling og deltakelse) til bygget som et supplement og i samspill med, det lokale kulturlivet.

Bygget er planlagt med universell utforming, og etter gjeldende norsk standard for akustikk og støy **NS 8175**. Det er i tillegg tatt høyde for krav som er nevnt i forarbeidene til neste utgave av standarden for støyisolasjon i enkelte kritiske deler av bygget. Øvrige plankrav i for eksempel Plan- og Bygningsloven er sikret av Eiendomsseksjonen i Hordaland fylkeskommune.

Kultursalen får elektronisk regulerbar akustikk (AAS), noe som gjør at sal og scene vil være svært godt egnet både til forsterket og akustisk musikk. AAS er i Bergen kun tidligere installert i Peer Gynt-salen i Grieghallen, men der som "reparasjon" av en sal med store mangler akustisk. I Åsane blir salen prosjektert og utformet for en optimal grunnakustikk for PA og for regulering med AAS. Kommunen har engasjert landets fremste fagmiljø på området; Brekke & Strand akustikk for å sikre dette. Ambisjonen er bl.a. at dette skal bli den beste arenaen for korps i hele fylket og slik ha en viktig regional funksjon.

Begge salene får også rulleamfi, som gjør de svært brukervennlige og fleksible for en rekke bruksområder. Det legges opp til en lys- og lyd-rigg som skal kunne håndtere kravene fra de fleste brukergrupper, også det profesjonelle kulturlivet. Scenen i kultursalen er på ca. 200 m² og med ca. 12 meter fri høyde, og får en kapasitet på inntil 1000 personer som stående publikum.

Det er lagt opp til stor grad av sambruk mellom skole og kulturdel. Skolen trenger tilgang til storsalen for større møter, samt toalettene i fellesområdet, mens kulturlivet trenger tilgang til møterom/grupperom, vestibyle/vrimleområde som også skal ha kantine/kafe. Tre av grupperommene i tredje etasje er tilrettelagt med bedre akustikk, samt at ett av klasserommene er tilrettelagt for dans med bedre gulv. Servicesenteret i første etasje vil ha viktige sikkerhetsfunksjoner både på dagtid og på ettermiddag /kveld for alle brukere.

3. Budsjett

Totalt kostnader for skole og kulturhus er i følge tilbudet fra entreprenør til HFK anslått til totalt kr 880 mill. inkludert mva. Dette inkluderer byggekostnadene til kulturhusdelen som i følge intensjonsavtale mellom HFK og Bergen kommune skal finansieres av Bergen kommune. Kulturhuset utgjør knappe 17 % av totalt areal i bygget. Investeringskostnadene for kommunen vil komme på om lag kr 126 mill. I tillegg må kommunen selv finansiere inventar og utstyr til kulturhuset, som er budsjettet til 50 mill. inkl. mva. Av dette er ca. 35 mill. fast innredning og teknisk utstyr og ca. 15 mill. møbler og annet inventar. I tillegg kommer også andel (17 %) av tomtekostnadene, siden bystyret har vedtatt at kommunen skal eie kulturdelen som en seksjon. Samlet kostnad for kulturdelen eks. tomt og løst inventar er da ca. 161 mill.

4. Plangrunnlag for et lokalt kulturhus med regionale funksjoner

All kultur foregår lokalt, og selv Operaen i Oslo har et kjernepublikum i sin nærmeste omkrets, uavhengig av at det defineres som et nasjonalt kulturanlegg.

Åsane kulturhus er i utgangspunktet planlagt ut i fra behov i det lokale kulturlivet, sammenfattet i innspill fra Åsane kulturråd «Nytt kulturhus i Åsane» fra 2006, i samarbeid med Rune Håndlykken. Åsane er en av landets største bydeler med nær 40.000 innbyggere. Erfaringene fra Fana kulturhus, der det også ble bygget en sal med en viss tørrelse, var at bygget ble relevant for et kulturliv langt utover bydelens grenser, og har siden vært et bygg som store deler av amatørkulturlivet i Bergen har benyttet, noe man også har sett verdien av lokalt i Åsane.

Salene som er planlagt i dette prosjektet, samt visningsrommet, vil på grunn av sin størrelse og samlokalisering med Åsane videregående skole være relevante for både et profesjonelt og amatørbasert kulturliv, og ha målgrupper fra de mange Hordalands-innbyggerne som bor i Åsane, Arna, Sandviken, Ytrebygda, Fana, Osterøy, Samnanger og Nordhordland for øvrig. Selv om anslagsvis halvparten av elevene vil komme fra Åsane, vil de resterende komme fra bydeler og kommuner i regionen.

Kulturhuset er nevnt i de to forrige kulturarenaplanene for Bergen, og i Bergen kommunes kulturarenaplan (2006-16) ble ulike tomteplasseringer og eiendomsforhold skissert. Her ble også regionaspektet trukket frem:

«Hvert av de 5 alternativene representerer muligheter for utbygging og styrking av en senterfunksjon i Åsane. Et kulturprosjekt plassert slik her skissert vil bli et tilskudd i verdiskapingen i bydelen med flere arbeidsplasser knyttet til service-og opplevelsestilbud for Åsane og regionen.»

For Hordaland fylkeskommune har det vært en forutsetning at kulturbygg med regionale funksjoner er i tråd med fylkeskommunale planer for en bærekraftig stedsutvikling.

I fylkeskommunens «Regional plan for attraktive senter» omtales Åsane slik:

«Om bydelssenter i Bergen

Bydelssenter i Bergen har folketalsrike omland og grunnlag for eit mangfald av tilbod. Bergen kommune vedtar sjølv inndelinga av kommunen i bydelar og utpeikar bydelssenter. Bydelen Åsane har i dag spesielle funksjonar når det gjeld handel. Bydelssenteret Rådal/Lagunen har handelstilbod for eit større omland. **Åsane og Rådal/Lagunen, i tillegg til Indre Arna skal ha regionale funksjonar og vera regionale senter.** Innanfor Bergen kommune bør det tilretteleggjast for allsidige bydelssenter med samlokalisering av funksjonar slik at transportbehovet vert minst mogleg og senterfunksjonar kan dekkjast nærast mogleg brukar. Areal til detaljhandel i bydelssentera bør som hovudprinsipp dimensjonerast for den bydelen som bydelssenteret skal betene. Dette vil fremje balanse mellom dei ulike sentera i Bergensregionen – ein balanse som er viktig for å nå målsetjingar om eit berekraftig transportmønster. Når det gjeld tenestetilbod er det ønskjeleg at bydelane i høg grad er sjølvforsynte. I bydelssentera kan det også vere grunn til å etablere tenester av regional karakter som det til dømes ikkje er rom for å plassere i Bergen sentrum. Ved lokalisering i bydelssentera sikrar ein at tenestene ligg i knutepunkt for kollektivtransport og er enkle å nå også for dei utan bil.»

Prosjektet «Nye Åsane VGS og Kulturhus» vil være et godt eksempel på en slik ønsket utvikling. Under den pågående planleggingen av Bybanen i Bergen er lokalisering av bybanestopp i umiddelbar nærhet til «Nye Åsane VGS og Kulturhus» også en viktig premis. Anlegget vil også bidra til viktige urbane funksjoner i en bydel som har hatt utfordringer mht. en bærekraftig byutvikling.

Tiltaket er også i tråd med flere delmål i Hordaland fylkeskommunes kulturplan «Premiss – kultur», bl.a. under innsatsområde Arenautvikling – infrastruktur:

«Mål 1: Hordaland skal ha god dekning av kultur- og idrettsarenaer som er tilgjengelege for alle, og som legg til rette for aktivitet og oppleving

Mål 2: Kulturpolitikken skal legge til rette for tilgangen til både regionale og lokale kultur- og idrettsanlegg, kulturminne, kyrkje, kulturlandskap og aktivitetsområde for friluftsliv.»

Anlegget vil også kunne fungere fint for utvikling av en regional utgave av UKM.

5. Andre gevinster

«Nye Åsane VGS og Kulturhus» kan også kunne ha andre interessante effekter.

Det ville vært spennende å følge utviklingen av fenomenet «drop-out» fra videregående opplæring i et samlokalisert kultur- og skoleanlegg sammenlignet med mer tradisjonelle skoler.

Vår ambisjon er at samlokaliseringen vil styrke begge funksjonene; ved at kulturlivet enklere kan rekruttere blant dagens ungdom, samt at det blir så mange attraktive elementer i bygget at de fleste vil ønske å oppholde seg der i fritimer og utover vanlig skoletid. UNESCO har dokumentert positive sammenhenger mellom utøvelse av musikk og evne til læring. I tillegg vet vi at kulturaktiviteter bidrar positivt til et godt miljø, noe som er viktig for elevene og innbyggernes psykiske helse. Det vil også være lettere å hindre «drop-out» for elever i kulturskolen, ved at ungdom som er elever ved skolen enklere kan samordne skolegang og kulturaktivitet. Kreativitet blir en fellesnevner.

6. Søknadssum

I henhold til søknadsordningens retningslinjer kan utbygger søke om inntil 1/3 av investeringskostnaden til anlegget:

Kommunens andel av totalentreprisen	kr 126 mill.
Fast utstyr til kulturhuset	kr 35 mill.
Kostnadsramme eksklusive løst inventar og tomteknader	kr 161 mill., eller 129 mill. ekskl. mva.

Det kan dermed søkes om inntil kr 43 millioner til nytt kulturhus i Åsane.

Det er allerede gitt tilsagn om tilskudd på 1,25 mill. fra Musikkutstyrsordningen til øvingsrommene i kulturhuset.

Siden bygget i utgangspunktet er kommunalt finansiert og tilskuddsmidlene knappe, søkes det derfor om et tilskudd til Åsane kulturhus tilsvarende 5% av investeringen, dvs. kr 6,45 millioner.

Bergen kommune har vedtatt å inngå i prosjektet «Nye Åsane VGS og kulturhus» med finansiering på mellom 130 og 140 mill. kroner (inkludert tomteknader) som eier av kulturhusseksjonen i et sameie med Hordaland fylkeskommune. Dagens kulturhusseksjon i Åsane senter avhendes når det nye kulturhuset står ferdig, og salgsinntekten inngår i den totale finansieringen av det nye bygget. (Bergen bystyres møte 31.01.2018 sak 27/18)

Under planleggingen av innkjøp til inventar (inkludert innervegger og sceneteknikk), ser vi at budsjettet til inventar kan være noe knapt, da leverandørene av rulleamfier, elektronisk akustikk, og annen sceneteknikk har hatt en høyere prisvekst enn først antatt (bl.a. pga. valutavingninger). Å holde fast på kvalitetsambisjonene både for utøvere og publikum vil ha en kostnadskonsekvens som, dersom den blir senket, kan gå ut over Kulturhusets evne til å ha betydning for det store omlandet/regionen som vi ønsker skal ha nytte av bygget.

Tilskudd fra denne ordningen er derfor nødvendig for å oppnå de ønskede vilkår for kulturformidling og gode publikumsopplevelser.

Bergen 10.06.18

John Kristian Øvrebø, kultursjef
Arna og Åsane kulturkontor, Enhet for kulturformidling og deltakelse
Byrådsavdeling for klima, kultur og næring
Bergen kommune